T.B.M.M. - YENİ YOL
Grup Başkanlığı
Tarih: 17.11.26
Sayı : 42

8/154

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de zeytin ve zeytinyağı üretiminde yaşanan sorunların, artan üretim maliyetlerinin, üretici ve tüketici fiyatları arasındaki dengesizliğin, tarımsal desteklemelerdeki yetersizliklerin, ihracat pazarlarında yaşanan kayıpların, zeytinyağında tağşiş ve sahtecilik faaliyetlerinin, üretici kooperatiflerinin karşılaştığı finansman sorunlarının ve zeytinlik alanların korunmasına ilişkin eksikliklerin bütün yönleriyle değerlendirilmesi, üreticilerin gelir kayıplarının önlenmesi, ülkemizin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılması, tarımsal üretimin sağlanması ve zeytin sektörüne yönelik kalıcı politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca Genel Görüşme açılmasını arz ve teklif ederiz. **17.11.2026**

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Bir ülkenin tarımsal üretim kapasitesini koruması, temel gıda ürünlerinde arz güvenliğini sağlaması, üreticisini desteklemesi ve vatandaşlarının yeterli, sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişimini teminat altına alması milli güvenliğin ayrılmaz unsurlarıdır. Bu bakımdan tarım ve gıda güvenliği, ekonomik bir faaliyet alanı olmanın ötesinde, stratejik bir devlet politikası olarak ele alınmalıdır. Türkiye'nin tarımsal üretiminde, kırsal kalkınmasında, dış ticaretinde ve beslenme kültüründe önemli bir yere sahip olan zeytin ve zeytinyağı sektörü; son yıllarda artan üretim maliyetleri, yetersiz tarımsal desteklemeler, ihracat kısıtlamaları, fiyat istikrarsızlığı, iklim değişikliğinin etkileri ve üretici örgütlerinin finansman sorunları nedeniyle çeşitli güçlüklerle karşı karşıyadır. **Zeytin üreticileri, mazot, gübre, ilaçlama, budama, sulama, hasat ve işçilik maliyetlerindeki artışa rağmen ürünlerini yeterli gelir sağlayacak fiyatlardan satamadıklarını ifade etmektedir.** Buna karşılık tüketiciler, zeytin ve zeytinyağı fiyatlarının yüksekliği nedeniyle bu ürünlere erişmekte güçlük çekmektedir. Sanayiciler enerji ve finansman maliyetlerinden, ihracatçılar ise uluslararası pazarlarda rekabet güçlerinin azalmasından şikâyet etmektedir.

Türkiye'de zeytin ve zeytinyağı rekoltesi, Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi koordinasyonunda, Tarım ve Orman Bakanlığı ile iş birliği içerisinde belirlenmekte ve hazırlanan rapor Bakanlığa sunulmaktadır. Ancak rekolte tahminlerinin kamuoyuna açıklanmasında standart ve öngörülebilir bir uygulamanın bulunmadığı yönünde eleştiriler bulunmaktadır. Bazı dönemlerde verilerin doğrudan Bakanlık tarafından, bazı

dönemlerde UZZK aracılığıyla açıklandığı, bazı dönemlerde ise açıklama süreçlerinin belirsizleştiği ifade edilmektedir. Ayrıca tarımsal kayıt sistemindeki eksiklikler, üretimdeki ağaç sayısının kesin olarak belirlenememesi ve zeytin sıkım tesisleri ile fabrikalardan elde edilen verilerin rekolte hesaplamalarında yeterince kullanılmaması, üretim tahminlerinin güvenilirliğine ilişkin soru işaretleri oluşturmaktadır. Sağlıklı bir üretim ve ihracat planlaması yapılabilmesi için rekolte verilerinin bilimsel yöntemlerle, şeffaf ve denetlenebilir biçimde hazırlanması, düzenli olarak açıklanması ve sektörün bütün paydaşlarının katılımıyla değerlendirilmesi gerekmektedir.

Üretim maliyetlerinin arttığı, ürün alım fiyatlarının ise üreticilerin beklentilerinin altında kaldığı bir dönemde, destekleme sistemindeki değişikliklerin üreticilerin gelirleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi zorunludur. Tarımsal desteklemelerin yalnızca bütçede ayrılan kaynakların dağıtılması şeklinde değerlendirilmemesi; üretim planlaması, arz güvenliği, fiyat istikrarı, ihracat kapasitesi ve üretici gelirlerinin korunması hedefleriyle bütünleşik biçimde uygulanması gerekmektedir. **Zeytin ve zeytinyağı üretiminde mazot, gübre, ziraî ilaç, sulama elektriği, budama, hasat, işçilik, ambalaj, depolama, lojistik ve finansman giderlerinin artması, sektörün bütün kesimleri üzerinde ciddi maliyet baskısı oluşturmaktadır.** Üreticiler, artan maliyetlere rağmen alım fiyatlarının gerilemesinden ve açıklanan fiyatların üretim giderlerini karşılamakta yetersiz kalmasından şikâyet etmektedir. Öte yandan tüketicilerin yüksek fiyatlar nedeniyle zeytin ve zeytinyağına erişimde güçlük yaşaması, üretici fiyatları ile perakende satış fiyatları arasındaki farkın da incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede üretimden tüketime kadar uzanan tedarik zincirindeki maliyetlerin, aracı ve perakende kâr marjlarının, fiyat oluşum mekanizmalarının ve piyasa denetimlerinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca enerji ve finansman maliyetlerindeki artışın döviz kuru gelişmeleriyle dengelenemediği dönemlerde ihracatçıların uluslararası pazarlarda rekabetçi fiyat sunabilmesi oldukça güçleşmektedir.

Zeytinyağı ihracatında yaşanan kayıpların nedenlerinin ortaya konulması, öngörülebilir ve rekabet gücünü artıran dış ticaret politikalarının oluşturulması, üretici kooperatiflerinin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, rekolte tespitinin güvenilir ve şeffaf yöntemlerle yapılması, üretici ile tüketici fiyatları arasındaki farkın incelenmesi, zeytinyağı tüketimini artıracak önlemlerin alınması, taklit ve tağşiş faaliyetlerine karşı denetimlerin güçlendirilmesi, zeytinlik alanların korunması, tarımsal sigorta kapsamının geliştirilmesi ve üretim yan ürünlerinin ekonomiye kazandırılması önem taşımaktadır. Özetle, zeytin ve zeytinyağı sektöründe yaşanan sorunların bütün yönleriyle görüşülmesi, ilgili kamu kurumlarının politikalarının değerlendirilmesi, üreticilerin, sanayicilerin, ihracatçıların ve tüketicilerin karşı karşıya bulunduğu sorunların Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündemine taşınması ve kalıcı çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince Genel Görüşme açılması önem arz etmektedir.